

KESKKONNAMÕJU EELHINNANG

Tagaranna külas asuvate Haldi (48301:001:0487), Kallase (48301:001:0486) ja Mere (48301:001:0485) maaüksuste detailplaneeringu algatamise taotlusele

10.08.2021

1. Kavandatav tegevus, selle asukoht ning seos strateegiliste planeerimisdokumentidega

Käesolev eelhindang on antud Saaremaa vallas Tagaranna külas Tagaranna külas Haldi (48301:001:0487), Kallase (48301:001:0486) ja Mere (48301:001:0485) detailplaneeringu (edaspidi DP) algatamistaotlusele. Katastriüksused on kõik 100% maatulundusmaa sihtotstarbega Detailplaneeringu eesmärgiks on katastriüksustele ehitusõiguse määramine elamute ehitamiseks, kruntide ehitusõiguse ja arhitektuursete tingimuste määramine, liikluskorralduse põhimõtete määramine, tehnovõrkude, trasside ja tehnorajatiste asukoha määramine, hoonestuse ja haljastuse põhimõtete ja ulatuse määramine, keskkonnatingimuste seadmine planeeringuga kavandatu elluviimiseks, seadustest ja teistest õigusaktidest tulenevate kitsenduste ja servituutide ulatuse määramine. Detailplaneeringu algatamine on vajalik tulenevalt kehtivast Ninase poolsaare üldplaneeringust ja planeerimisseaduse § 125 lõikest 2, kuna kogu Ninase poolsaare üldplaneeringu ala on määratud detailplaneeringu koostamise kohustusega alaks. Detailplaneering on üldplaneeringuga kooskõlas, kuna planeeringuala üldplaneeringuga reserveeritud juhtotstarvet ei muudeta ulatuslikult.

Planeeringuala asub kehtiva Ninase poolsaare üldplaneeringu (kehtestatud Mustjala Vallavolikogu 23. jaanuari 2004. a otsusega nr 7, edaspidi nimetatud *üldplaneering*) kohaselt kaitsehaljastuse maal (HK) ja puhke-haljasmaal (P/HM) ning osaliselt ranna ehituskeeluvööndis. Kaitsemetsa alad (HK) ranna ja maantee vahelisel alal tuleb üldplaneeringu seletuskirja kohaselt säilitada, lubades ainult sanitaarraiet. Kaitsemetsa ala on ühtlasi ka ranna ehituskeeluvöönd. Seega HK alal ehitada ei ole võimalik. Ülejäänud ala on üldplaneeringu kohaselt P/HM, mis on mõeldud loodusliku alana ja kuhu ehitamist ei ole ette nähtud. Kogu üldplaneeringu ala on üldplaneeringu seletuskirja p 4.2 kohaselt detailplaneeringu kohustusega ala.

Detailplaneeringuga tuleb üldplaneeringu P/HM juhtotstarve muuta suvilate ja puhkehaljasmaaks (S/HM). Planeeringuala piirneb S/HM alaga Vahuranna katastriüksuse (48301:001:0147) osas, kus on kehtestatud ka Astangu detailplaneering ehitusõigusega elamute ja abihoonete ehitamiseks. Kogu Ninase poolsaarel üldplaneeringuga määratud P/HM pindala on kokku u 91,4 ha. Algatatava detailplaneeringuga muudetakse P/HM juhtotstarbega alast S/HM maaks u 2 ha ehk kogu P/HM alast 2,2%. Sellest alast hoonestatakse omakorda 0,27 ha ehk 0,29% kogu P/HM alast. Eeltoodust tulenevalt leiab Saaremaa vald, et S/HM alaga piirneva planeeringuala P/HM juhtotstarbe muutmine osaliselt S/HM sobitub olemasoleva maakasutusega ja tegemist ei ole ulatusliku juhtotstarbe muutmisega.

Detailplaneeringu algatamine on vajalik tulenevalt üldplaneeringust ja planeerimisseaduse § 125 lg 2. Detailplaneering on üldplaneeringuga kooskõlas, kuna planeeringuala reserveeritud

juhtotstarvet ei muudeta ulatuslikult. Poolsaare üks arengusuundi on üldplaneeringu kohaselt puhke- ja suvituspiirkonna rajamine, suvilatele on ette nähtud ehitusalad, mis jäävad poolsaare läänekaldal ehituskeeluvööndi ja põllumaade vahele ning ka metsaaladele.

ÜP kohaselt tuleks kaitsemetsas ette näha vaid sanitaarraideid. Raided ei tohi ületada 30 % krundi piirides kasvava metsa mahust. Kohalikud juurdesõiduteed ehitusaladeni ja väikeelamute õuedeni rajatakse ÜP kohaselt üldjuhul piki krundipiire maaomanike poolt. Soovitav on teede rajamisel järgida reljeefi ja haljastust, st. mitte teha neid sirgetena. Tuleohu vältimiseks tuleb puhastada metsaalune risust, puud laasida, okaspuude vahele kultiveerida lehtpuid. Suvila või elamu ehituseks võib lageraiet teostada maksimaalselt 30x30 meetri suurusel alal.

Planeeringuala piirneb Haldi katastriüksuse osas alaga, kus Mustjala Vallavolikogu on 25. septembri 2009. a otsusega nr 62 kehtestanud Astangu detailplaneeringu. Detailplaneeringuga on antud praegustele Lapi (48301:001:0083), Metsa (48301:001:0082), Pae (48301:001:0081), Pääru (48301:001:0080) ja Vahuranna (48301:001:0147) katastriüksustele kõigile ehitusõigus maksimaalselt ühe katusekorrusega suvila ja kahe abihoone ehitamiseks. Maksimaalne lubatud suvila ehitusalune pind on 120 m² ja abihoonetel 30 m², kokku maksimaalne ehitisalune pind kruntidel on 180 m². Hoonetusala suuruseks on 900 m².

Planeeringuala piirneb põhja poolt Kuldima katastriüksusega (48301:001:0123), lõuna poolt Vahuranna katastriüksusega (48301:001:0147), ida poolt Ninasoo (48301:001:0300) ja Mäemetsa (48301:001:0513) katastriüksustega ning lääne poolt Kugalepa lahega.

Katastriüksuste merepoolses osas kattub planeeringuala osaliselt Küdema lahe hoiualaga, mille koosseisus on kaitse alla võetud Natura 2000 võrgustikku kuuluvad Küdema lahe linnuala ja Küdema lahe loodusala. Hoiualale ehitustegevust ei planeerita.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) kohaselt tuleb detailplaneeringu koostamise käigus koostada keskkonnamõtjude strateegiline hindamine juhul, kui detailplaneeringu alusel kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju või kui kavandatakse tegevust, mis võib üksi või koostoimes teiste tegevustega eeldatavalt oluliselt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala. Keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada tegevuskoha keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

2. Planeeringuala kitsendused ja kommunikatsioonid

Planeeringuala läänepoolne osa (veepiirist ca 25-50 m) paikneb vähesel määral Küdema lahe hoiualal (KLO2000318), mis ühtlasi kuulub ka Natura 2000 võrgustikku Küdema lahe loodus- ja linnualana. Samuti paiknevad kinnistud Läänemere ranna ehituskeeluvööndis ja piiranguvööndis, mille laiused on 200 m. Ehitustegvust ehituskeeluvööndi alasse kavandatud ei ole. Lisaks eelpool nimetatule seavad kitsendusi ka 20 m veekaitsevöönd ja 10 m kallasrada. Taristuobjektidest tulenevaid kitsendusi Haldi, Kallase ja Mere kinnistutel teadaoleval ei ole (joonis 1).

Joonis 1. Maa-ameti kitsenduste kaart (seisuga 09.08.2021).

3. Planeeringuala keskkonnatingimused ja mõju pinnasele, taimestikule ning loomastikule

Detailplaneeringuala asub Tagaranna külas Ninase poolsaarel. Kinnistul kasvab metsaportaali andmetel valdavalt ca 40-75 aasta vanune männipuistu, kus on teostatud harvendusraiet (joonis 2). Alustaimestik on varjutuse tõttu pigem liigivaene. Metsaga kaetud osas domineerivad alustaimestikus sinilill, kilpjalg, metsmaasikas. Hajusalt üle kogu planeeringuala võis kohata üksikuid III kaitsekategooriasse kuuluva tumepunase neiuvaiba isendeid, mida keskkonnaregistris kajastatud ei ole. Kuna hoonestusalad võib planeerida vaid 30x30 m² alale ja ülejäänud metsaala tuleb säilitada looduslikuna, siis ei ole oodata, et sealne kaitstava liigi levikuala hävineks. Võimalik, et varasemalt teostatud harvendusraie on loonud kaitsealusele liigile kasvuks paremad tingimused - valgustingimused on paranenud. Peamine mõju pinnasele ja taimestikule kaasneb hoonete, rajatiste ja sinna juurde kuuluvate tehnosüsteemide rajamise etapis. Otseselt ehitiste ja rajatiste alla jääv taimestik kaob.

Kinnistu lääneservas, hoiuala maismaa osale jäävale alale, on inventeeritud kitsa ribana kinni kasvanud poollooduslik kooslus lood (6280*) (joonis 3). Võttes arvesse loopealse paiknemist vahetult järsul rannaastangul ning et tegemist on mööda rannikut pikalt kulgeva kitsa poolloodusliku koosluse ribaga, siis eeldatavasti on taastamise ja majandamist mõttes tegemist perspektiivitu alaga. Läbi loola mereni pääsemine on selle kinnikasvamise tõttu ka raskendatud. Looalast mere suunal paikneb piki rannikut rannikuelupaigatüüp esmased rannavallid (1210) (joonis 4). Kaitsekorralduskava kohaselt on esmaste rannavallide ohuteguriteks prahistamine ja mootorsõidukite väljaspool teid sõitmine. Planeeringualal ja selle lähiümbruses on autoga mere randa pääsemine ja seal liikumine pigem võimatu. Ka 26.08.2021 toimunud paikvaatlusel ei olnud planeeringuala läheduses kaitstavatel klibuvallidel mootorsõidukiga liiklemise jälgi. Väljaspool teid liikumist leevendab ka asjaolu, et mööda rannikut kulgeb olemasolev tee, mis on küll pigem kehvas seisukorras, kuid samas

läbitav. Prahistamise ohtu võivad pigem tekitada ala külastavad turistid. Väljapoole Natura 2000 alasid ja hoiuala on läänepoolsesse ossa kitsa ribana inventeeritud ka metsaelupaigatüüp vanad loodumetsad (9010), mis on samuti sarnaselt kogu ülejäänud idapoole jääva planeeringuala hõredamaks raiutud.

Kinnistut läbib kaks erateed: keskosas Tagaranna - Jaha - Merise tee (nr 4830159) (joonis 5) ja lääneosas merega paralleelne Ninase panga tee (4830351). Planeeringuala reljeef on kohati järsemate nõlvadega (joonis 6) ja mere suunas maapind langeb oluliselt lõppedes järsema rannanõlvaga, kust otse alla randa pääsemine on pigem raskendatud või võimatu. Kinnistu idaservas ehk hoonestusala asukohas jääb absoluutkõrgus ca 12,5 ja 15 m vahemikku. Hoonestusalades kõige kõrgemal asub Haldi kinnistu. Vahetult enne veepiiri on maapinna absoluutkõrguseks 5 m langedes seejärel järsult 2,5 m peale.

Teadaolevalt planeeringualal metsloomade olulisi liikumisteid ei ole. Kui arvestada piirkonna geograafilist eripära ja asjaolu, et tegu on suhteliselt kitsa põhja-lõunasuunalise poolsaare tipuga, siis planeeringuala kasutavad teoreetiliselt liikumistena vaid loomade lokaalsed populatsioonid. Kui hoonete ja rajatiste ehitamisel silmas pidada üldplaneeringus toodud soovitusi (vt. pt. 1) metsa raadamise osas ja planeeringuala maakasutusel järgitakse olemasolevaid raiekoridore, ning hoitakse kõrval oleva Astangu planeeringualaga (mis on küll välja arendamata) sarnaselt kulgevat ehitusjoont, ei muutu oluliselt piirkonna üldilme ega metsa funktsionaalsus. Seega kaasneb planeeringu rakendamisega tõenäoliselt minimaalne mõju loomade liikumisele ning säilib elurikkus ka planeeringualal, selle läheduses ning kaitse all olevatel osadel.

Joonis 2. Vaade planeeringuala kagunurgast mere suunas. (Liis Sepp, 26.08.2021)

Joonis 3. Kinnistu lääneserval paiknev kinnikasvanud kitsas loopealse riba. (Liis Sepp, 26.08.2021).

Joonis 4. Vaade planeeringualaga piirnevale rannikule. (Liis Sepp, 26.08.2021).

Joonis 5. Planeeringuala läbiv Tagaranna-Jaha-Merise tee . (Liis Sepp, 26.08.2021).

Joonis 6. Vaade planeeringualale – järsem maapinna langus. (Liis Sepp, 26.08.2021).

4. Planeeritud tegevusega kaasnevad mõjud

Planeeritud tegevustega kaasnevad mõjud on kas ehitamisaegsed või ehitamisjärgsed mõjud. Ehitamisaegsete mõjude puhul on tegemist intensiivsemate mõjudega kui seda on ehitamisjärgsed, kuid mis on siiski lühiajalised ning nende mõjude ilmumine lõpeb enamasti ehitustegevuse lõpetamisega. Planeeringualale ei ole plaanis rajada keskkonda reostavaid ega ohustavaid objekte, millest võiks lähtuda naabermaaüksustele edasi kanduv oluline keskkonnamõju

4.1. Mõju põhja- ja pinnaveele

Planeeringuala paikneb kaitsmata põhjaveega alal. Reostatud pinnase kohta andmed puuduvad ning tõenäoliselt see maaüksusel puudub. Mõju põhja- ja pinnaveele võib avalduda ehitustöödel tekkiva õnnetuse käigus kemikaalide/kütuste lekkimisel põhjavette. Mõju põhjaveele võib samuti avaldada rajatavate reoveekäitlussüsteemide nõutele mittevastava ehituse või nende hooldusest mitte kinnipidamise puhul. Võttes arvesse, et tegemist on kaitsmata põhjaveega piirkonnaga, tuleb reoveekäitlussüsteemide lahendusena kasutada, kas kogumismahutit või biopuhastit. Kui tegemist on hooajaliselt kasutatava elamuga tuleb kasutusele võtta kogumismahuti.

4.2. Mõju maavaradele

Keskkonnaregistri andmetel ei paikne planeeringualal maardlaid ega kaevandamisväärseid maavarasid. Planeeringuga kavandavate tegevustega ei kaasne maa-ainese ega maavarade otsest arvestatavat kaevandamist, kuid mõningane maavarade kasutamise vajadus tekib seoses teede ja parkimisala rajamisega kavandatava hoonestuse juurde, mis eeldab täitematerjali kasutust. Tegevusi, mis otseselt mõjutaksid maavarade kasutamist, käesoleva detailplaneeringu raames ei kavandata. Erinevate ehitustööde käigus kooritavat pinnast saab ära kasutada krundi piires, väljaspool maaüksust maa-ainese kasutamiseks on vajalik Keskkonnaameti luba

4.3. Mõju välisõhu seisundile

Märkimisväärset õhusaastatuse suurenemist planeeringu elluviimisega ei kaasne. Mõningane mõju välisõhule kaasneb ehitustööde käigus eralduva heitgaaside emissiooni näol. Peamine mõju välisõhule kaasneb hoonete, rajatiste ja vajalike tehnovõrkude ehitamise etapis, kuid mis on vaid ajutise iseloomuga. Võttes arvesse planeeringu eesmärki ja seda, et ümbruskonna planeeringualadega on samuti kavandatud elamualasid, siis olulist kumulatiivset mõju ei esine ning õhusaaste osas piirkonna taluvust suure tõenäosusega ei ületata. Heitmed satuvad välisõhku peamiselt ehitustegevusega kaasnevast tolmust ja sise põlemismootorite tööst.

4.4. Jäätmetekkega seonduvad mõjud

Jäätmete sorteeritud kogumine peab toimuma vastavalt jäätmeseaduses ja valla jäätmehoolduseeskirjas toodud nõuetele. Ehitustegevusel tekivad jäätmed hoonete ja rajatiste ehitamisel (ehitusmaterjali, nende pakendid, teisaldatav pinnas jms). Ehitustegevuse käigus tekkivad suuremõõtmelised ja muud ehitusjäätmed tuleb üle anda litsentseeritud käitlejale - võimalusel suunata taaskasutusse. Kohalikul omavalitsusel õigus nõuda jäätmete üleandmist

tõendavate dokumentide esitamist. Planeeringuga kavandatav tegevus ei suurenda märkimisväärselt jäätmeteket. Jäätmete käitlemist kohapeal ei kavandata ja jäätmetekke mõju avaldub jäätmete lõppkäitleja juures. Kavandatav tegevus ei oma seega eeldatavalt jäätmetekkest tulenevat olulist negatiivset mõju keskkonnale.

4.5. Müra, vibratsioon, valgus-, soojus- ja kiirgussaaste ja visuaalne mõju

Ehitustegevuse käigus tekib müra ehitusmaterjalide transportimisel ja ehitusmehhanismide tööst tingituna. Selline mürateke kaasneb pea iga ehitusega. Ehitustööde ajal tuleb arvestada Sotsiaalministri määruses „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid” tooduga. Uue hoonestuse rajamise tagajärjel müratase piirkonnas, välja arvatud ehitustööde käigus, eeldatavalt märkimisväärselt ei suurene. Käesoleva planeeringuala lähiümbruses on ka teisi planeeringualasid, kuid kuivõrd on tegemist elamualadega, siis mürataseme tõus peale planeeringu elluviimist ei ole oluline. Planeeringualal pole ette näha ka püsiva vibratsiooni, soojus- ja/või kiirgussaaste tekkimist.

4.6. Mõju majanduslikele ja sotsiaalsetele aspektidele ning kultuuriväärtustele

Potentsiaalne positiivne mõju sotsiaalmajanduslikule keskkonnale ilmneb läbi kaasaegsete elamute rajamise küla lääneserva, mis on üldplaneeringu kohaselt ka poolsaare üks arengusuundadest. Mõningane häiring võib tekkida uute elamute rajamisel samas külas asuvatele elanikele, kes võivad olla harjunud olukorraga, et planeeringuala on seni olnud inimtegevusest minimaalselt mõjutatud ala. Vastavad konfliktid on ennetatavad planeeringu elluviija ja naabrite omavahelise suhtluse käigus. Uute elamute rajamisega kaasneb rahvaarvu mõningane kasv piirkonnas. See omakorda soodustab kohalike teenuste tarbimist ja elavdab külaelu.

5. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus

Ehitustegevus on avariide- ja tööõnnetuste rohke tegevusvaldkond. Avariid võivad ette tulla kõikjal, eriti töötamisel erinevate seadmete ja mehhanismidega, kuid ka kemikaalide ja kütuste käitlemisel. Arvestades planeeringuala asukohta, pole transpordi puhul välistatud õnnetusohu mootorsõidukite kasutamisel kitsastel metsavahelistel erateedel. Samas, kõigi vastavate nõuete täitmisel ei tohiks tavapäraselt õnnetusi juhtuda ning tegemist võib olla vaid hädaolukordadega. Nimetatud sündmuste esinemise tõenäosus on suhteliselt väike, kuna tööd on tõenäoliselt suhteliselt lühiajalised ning rasketehnika viibib piirkonnas vaid ajutiselt. Kvalifitseeritud tööjõu kasutamine ja infovahetus töödel osalevate inimeste vahel ning töökorras tehnika kasutamine aitab vähendada kõikvõimalikke avariisid ja nendest tulenevat võimalikku kahjulikku mõju keskkonnale.

6. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

Natura 2000 on üleeuroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse. Natura 2000 loodusladad ja linnualad on moodustatud tuginedes Euroopa Nõukogu direktiividele 92/43/EMÜ ja 79/409/EMÜ. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse alusel on keskkonnamõju hindamine vajalik juhul kui kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada Natura võrgustiku ala.

Detailplaneeringu läänepoolsesse ossa väga väikeses osas ulatuv mereosa kuulub Küdema lahe hoiuala koosseisu (joonis 7). Nimetatud ala kuulub ühtlasi ka Natura 2000 Küdema lahe loodus- ja linnuala koosseisu.

Joonis 7. Planeeringuala lääneossa ulatuvad Küdema lahe hoiuala, linnuala ja loodusala. (Maa-amet 10.08.2021)

Küdema lahe linnuala

Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri järgi kaitstakse Küdema lahe linnualal järgmiste linnudirektiivi I lisa linnuliikide ja I lisast puuduvate rändlinnuliikide elupaiku: soopart (*Anas acuta*), hallhani (*Anser anser*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), sõtkas (*Bucephala clangula*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), kümnokk-luik (*Cygnus olor*), sookurg (*Grus grus*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), hallpõsk-pütt (*Podiceps grisegena*), kirjuhakk (*Polysticta stelleri*), hakk (*Somateria mollissima*).

Suuremas osas on kaitse-eesmärgiks seatud lindude näol tegemist rändlindudega, kes kasutavad mereala (sh planeeringuala piirkonna merd) talvitumiseks ning rände ajal toitumisalana. Lindude peamised pesitsuskohad Küdema lahe linnuala piires on planeeringualast ca 4,5 km kaugusel asuv Laidu saar ning Küdema lahe ida- ja lõunakallas, kus leidub rohkelt pesitsuseks sobilikke rannaniite ja laidusid. Käesoleva planeeringu ja läheduses asuvate, veel ellu viimata planeeringute, välja arendamine võib mingil hetkel mõningal määral tõusta rannas jalutavate ja vaba aega veetvate inimeste arvu. Ka praegu on piirkond oluline turismiobjekt ja peamine koormuse kasv ongi eeldatavalt suvisel turismi hooajal. Planeeringualal või selle lähiümbruses teadaolevalt ja eeldatavalt olulisi lindude pesitsuskohti ei asu, kuna sealne rannikujoon ei ole selleks pigem sobilik. Merealal peatuvaid ja toituvaid rändlinde tegevus eeldatavasti ei mõjuta ja seega olulist mõju suurenemist kaitstavtel aladel linnustikule eeldada ei ole.

Küdema lahe loodusala

Küdema lahe loodusala on loodud loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpide ja II lisa liikide kaitseks. Kaitstavad elupaigatüübid: veealused liivamadalad (1110), rannikulõukad (*1150),

laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), jõed ja ojad (3260), kadastikud (5130), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), allikad ja allikasood (7160); lubjarikkad madalsood läänemõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), puiskarjamaad (9070) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*). Liigid, kelle elupaiku kaitstakse: jõesilm (*Lampetra fluviatilis*), kõnttanukas (*Encalypta mutica*), soohilakas (*Liparis loeselii*) ja saaremaa robirohi (*Rhinanthus osiliensis*).

Loodusala elupaikadest ja liikidest leidub planeeringualal ja selle vahetus läheduses piki rannikut elupaigatüüp esmased rannavallid (levinud Küdema lahe põhjaosas nii ida- kui ka läänekaldal) ja poollooduslikest kooslustes lood (6280*). Küdema lahe hoiuala ja Laidu saare looduskaitseala kaitsekorralduskava kohaselt on esmaste rannavallide kaitseväärtust- ja eesmärki mõjutavad tegurid eelkõige mootorsõidukitega sõitmine väljaspool teid ja prahistamine ning loodude ohuteguriks kinnikasvamine, ehitustegevus ja turism.

Planeeringualalt ja selle lähiümbrusest puudub mootorsõidukitega juurdepääs mererannas asuvatele rannavallidele. Sealne mererand on mootorsõidukitega liiklemiseks sobimatu. Kuna tegemist on atraktiivse turismipiirkonnaga, siis mootorsõidukitega liiklemise ja prahistamise poolt võivad kohalikest enim probleeme valmistada pigem piirkonda sattuvad turistid, kes teadmatusel või tahtlikult pargivad autosid väljapoole teid kaitstavatele kooslustele (nt lood) ja kasutavad kaunite vaadete rannikut kas, lühema- või pikemaajaliselt nt telkimiseks või vaba aja veetmiseks.

Arvestades, et käesoleva detailplaneeringuala lähipiirkonnas on ka teisi planeeringualasid, mis on küll käesoleval hetkel veel välja arendamata, siis võib eeldada, et mingil hetkel mõningal määral nende realiseerimisel võib suureneda randa eelkõige jalutamiseks või vaba aja veetmiseks kasutatavate inimeste hulk ehk siis võib suureneda tallamiskoormus ning avalduda mõningane mõju rannavallidele. Võttes arvesse, et üldplaneeringu kohaselt on piirkonna arengusuunaks puhke- ja suvituspiirkonna rajamine (maksimaalseks hoonestusalaks 900m² ja eluhoone maksimaalseks ehitusaluseks pinnaks 120 m²), siis on detailplaneeringute koosmõjud tallamise osas elupaikadele eeldatavasti hooajalise iseloomuga. Seega rannaala kasutamine detailplaneeringu elluviimisel ja koosmõjus teiste planeeringualadega võib intensiivistuda (suurenev tallamiskoormus), kuid eeldatavalt see mõju ei ületa looduskoosluste taluvusvõimet. Lisaks on tegemist rannajoonega, mille madalam osa (rannavallid) on tugevalt ka tormide poolt mõjutatud.

Lautrite, paadisildade jms rajamist planeeringualale ei ole ette näha, kuna tegemist ei ole nende rajatiste jaoks sobiliku rannaalaga. Järsu rannanõlva tõttu on randa pääsemine juba iseenesest raskendatud. Tegemist ei ole ka suplemiseks kõige atraktiivsema piirkonnaga (väga kivine rand ja põhi), mistõttu ei ole oodata, et piirkond meelitaks suveperioodil olulisel määral piirkonnas asuvatelt detailplaneeringualadelt inimesi randa aega veetma.

Loopealsele ei ole olulisi mõjusid oodata, kuna ala on kinni kasvanud ja seal liikumine on pigem raskendatud. Arvestades, et loopealse osa on inventeeritud rannikualale kitsa ribana, siis on selle taastamine pigem vähetõenäoline. Samas ei saa välistada, et maaomanike ühise huvi olemasolul seda ei võidaks siiski mingil hetkel teha, mis oleks koosluse seisukohast igati positiivne.

Küdema lahe hoiuala

Planeeringuala piirneb Küdema lahe hoiualaga (kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse 27.07.2006 määruse nr 176 08.06.2007 jõustunud redaktsiooniga). Küdema lahe hoiuala kaitse-eesmärk on Euroopa Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (edaspidi loodusdirektiiv) I lisas nimetatud 18 elupaigatüübi kaitse ja II lisas nimetatud 2 taimeliigi kaitse ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud linnuliikide ja I lisas nimetatud rändlinnuliikide elupaikade kaitse. Küdema lahe hoiualal kaitstakse Saaremaa hoiualade määruse alusel 39 liiki ranniku- ja veelinde.

Küdema lahe hoiuala ja samanimelise loodusala välispiirid kattuvad ning kaitstakse valdavalt samu kaitseväärtusi (hoiuala kaitse-eesmärkide hulka ei kuulu elupaigatüübi veealused liivmadalad ja liikide jõesilm, kõnt-tanukas kaitse). Hoiualal kaitstakse aga rohkemaid linnuliike kui sama nimelisel linnualal (hoiuala eesmärgiks on täiendavalt 20 liigi kaitse), sh kaitstakse hoiualal rohkem ka selliseid liike, kes pesitsevad rohkem rannaniitudel, mida planeeringuala lähiumbruses ei asu. Nendeks liikideks on luitsnökk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rääkspart (*Anas strepera*), ristpart (*Tadorna tadorna*), rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), kiivitaja (*Vanellus*).

Küdema lahe hoiuala mereala on oluline rändlindude peatuspaik ja toitumisala. Hoiualal on keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi.

Ülaltoodust tulenevalt võib järeldada, et planeeritava tegevuse iseloomu arvestades eeldatav mõju, sh olulist kumulatiivset mõju Natura 2000 võrgustiku aladele puudub või ei ole olulise mõjuga.

7. Kokkuvõte ja järeldus

Üldplaneeringu kohaselt paikneb Tagaranna külas asuv planeeringuala detailplaneeringu kohustusega alas. Planeeringualale ei ole plaanis rajada keskkonnoahtlikke või keskkonda reostavaid objekte, millest tulenev keskkonnamõju võiks kanduda üle senise maaüksuse piiride. Seetõttu olulisi negatiivseid keskkonnamõjusid antud detailplaneeringuga ette näha pole:

- Veevarustuse, prügimajanduse või reoveekäitlusega seoses eeldatavalt inimtegevusest lähtuv kahjulik mõju ei suurene, kui tegevuses jälgitakse seadustes sätestatud norme.
- Käesoleva detailplaneeringu raames ei kavandata tegevusi, mis mõjutaksid otseselt ja oluliselt maavarade kasutamist;
- Kindlasti tuleb hoonete ja rajatiste ehitamisel silmas pidada üldplaneeringus toodud soovitusi maastiku ümberkujundamise (raided) ja tehnovõrkude rajamise osas. Detailplaneeringu elluviimisega kaasnev mõju loomade liikumisvõimalustele on pigem minimaalne ja lokaalne.
- Uue hoonestuse rajamise tagajärjel müratase piirkonnas, välja arvatud ehitustööde käigus, märkimisväärselt ei suurene. Planeeringualal pole ette näha püsiva vibratsiooni, soojus- ja/või kiirgussaaste ning õhusaaste tekkimist;

- Mõningane häiring võib mõjutada uute elamute rajamisel piirkonnas asuvate maaüksuste valdajaid ja erateede omanikke. Vastavad konfliktid on ennetatavad planeeringu elluvijja ja naabrite omavahelise suhtluse käigus;
- Planeeritava tegevuse iseloomu arvestades eeldatav mõju Natura 2000 võrgustiku aladele puudub. Rannaala kasutamine detailplaneeringu elluviimisel võib intensiivistuda (suurenev tallamiskoormus), kuid eeldatavalt see mõju ei ületa looduskoosluste taluvusvõimet.

Keskkonnamõju eelhindangu tulemusena võib seega väita, kavandatav tegevus ei ületa eeldatavalt tegevuskoha keskkonnataluvust, sellel puudub oluline kumulatiivne mõju, see ei sea ohtu inimese tervist ja heaolu, kultuuripärandit, vara ega mõjuta oluliselt Küdema lahe hoiuala ja Natura 2000 alade kaitseväärtusi. Küll aga tuleb detailplaneeringu koostamisel pidada silmas Ninase poolsaare üldplaneeringus (Mustjala valla osa-üldplaneering) toodud soovitusi ehitustegevusele.

Detailplaneeringul puudub piiriülene mõju ja lähtuvalt kavandatava tegevuse iseloomust ka oluline strateegiline mõju maakondliku või omavalitsuse territooriumi mastaape silmas pidades.

Eeltoodust tulenevalt on Saaremaa Vallavalitsus seisukohal, et käesoleva detailplaneeringuga kavandatav tegevuse elluviimisega ei kaasne eeldatavalt olulist negatiivset keskkonnamõju ning keskkonnamõju strateegilist hindamist ei ole põhjust algatada.

Koostaja: Liis Sepp

Looduskaitse- ja kasutuse peaspetsialist